

ΑΝΕΜΗ

Φύλλο 19 / Μάρτιος - Μάιος 2021

ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ ΑΠΟ ΤΟΝ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟ ΣΥΛΛΟΓΟ ΛΑΓΚΑΔΑΣ «Η ΚΥΔΙΑΝΤΑ»
ΕΚΔΙΔΕΤΑΙ ΑΠΟ ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΚΑΙ ΦΙΛΟΞΕΝΕΙ ΕΝΥΠΟΓΡΑΦΑ ΑΡΘΡΑ

Το γινάτι βγάζει μάτι

Γράφει η Ματρώνα Αποστολίδη

...μόνο το δικό μας να μην είναι. Επιμένει ο Υπουργός Μετανάστευσης και Ασύλου, ο «δικός» μας άνθρωπος, ο συντοπίτης, στην κατασκευή της Δομής στο Θόλος, επιμένουμε κι εμείς να λέμε όχι. Γιατί είναι πάνω απ' όλα απάνθρωπο. Και επί τόπου μαζευτήκαμε και του το φωνάξαμε, και στα αυτοκίνητα μπήκαμε και βγήκαμε δυο φορές, και αλυσίδα στο λιμάνι κάναμε, εκεί αυτός, και το γδι Νικολή. Συχνά πυκνά μας βγάζει κάτι φερμάνια στη Διαύγεια, να διαβάζουμε και ν' ανοίγει η καρδιά μας. Μας ήρθε και στη Λαγκάδα για ουζάκι να μας δείξει πως δε μασάει, έφαγε μια γιούχα, ήθελέ τα κι έπαθέ τα - τουλάχιστον θα έφαγε καλά γιατί σ' αυτό είμαστε άπαιχτοι, όπως άπαιχτοι έχουμε αποδειχτεί και στους κοινούς αγώνες, βάρδα μη μας πατήσεις τον κάλο ή... τα χωράφια μας. Τότε είναι που ξεχνάμε όλα τα αναμεταξύ μας και γινόμαστε μια γροθιά, χωρίς ταμπέλες, τ' ακούς κύριε Μηταράκη;

Υ.Γ. Τελικά, ποιανού είναι το χωράφι στο Θόλος;

Συλλογικά

Λαγκαδογνωμόνιο

Απόψεις...

...και όψεις

Στο κόκκινο

Λαγκαδούσικα.gr

Λόγια του αιγιαλού

Η Λαγκάδα στον τοίχο

Σε άπταιστα κυδιαντούσικα

Η παλιά μας πόλη

Λογο...τεχνήματα

Συλλογικός μπαξές

Τα Λαγκαδουσάκια

Ψυχαγωγία

Ανεμομαγειρέματα

**ΓΙΝΕ ΚΙ ΕΣΥ ΜΕΛΟΣ
του Π.Σ. Λαγκάδας
«Η Κυδιάντα»**

Η εγγραφή κοστίζει 5 €

Αποστολή ύλης:

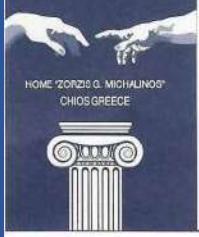
- matapostoli@hotmail.gr
- panagrel@yahoo.gr

Τα ενυπόγραφα άρθρα
δεν εκφράζουν απαραίτητα
τις απόψεις της Σ.Ε.

Συλλογικά

- Αναζωογονητική και ταυτόχρονα συγκινητική η δράση του Πολιτιστικού Συλλόγου Λαγκάδας στο Γηροκομείο Χίου εν μέσω καραντίνας. Η ομάδα πλεκτικής του Ωραιοκάστρου ετοίμασε μια ξεχωριστή δράση σε γηροκομεία της Ελλάδας κι όταν ανακαλύψαμε ότι μέσα σε αυτά ήταν και της Χίου, αναλάβαμε να πλέξουμε κι εμείς είδη ένδυσης για τους ενενήντα ηλικιωμένους που φιλοξενούνται σε αυτό, ενισχύοντας την όλη προσπάθεια. Μαζί μας ήταν η Μαρία Μπριλή και η Ρένα Πεπόνη, τις οποίες και ευχαριστούμε για τη σύμπνοια και τη συνεργασία.

58 ΧΡΟΝΙΑ ΣΤΟΡΗ 58 YEARS AFFECTION 	ΓΗΡΟΚΟΜΕΙΟ "ΖΩΡΖΗΣ Γ. ΜΙΧΑΛΗΝΟΣ" ΤΗΛ. & FAX. 22710 23.266 - ΚΑΜΠΟΣ - ΧΙΟΣ 82100 Αριθ. Πρωτ. <u>262</u> Χίος <u>12/04/21</u>
Προς Αξιότιμες κυρίες, Με μεγάλη χαρά έλαβαν οι ηλικιωμένοι μας τα πλεκτά σας. Σ αυτή τη δύσκολη χρονική περίοδο όπου το γηροκομείο μας είναι αποκομμένο λόγω συνθηκών από επισκεπτήρια, τα δώρα σας έχουν μεγαλύτερη αξία για μας γιατί νοιώθουμε ότι υπάρχουν άνθρωποι που μας σκέφτονται και μας νοιάζονται. Ευχόμαστε να είστε πάντα καλά και να έχετε δύναμη να προσφέρετε ανιδιοτελώς την αγάπη σας σε όσους το έχουν ανάγκη. Έχετε τις θερμές ευχαριστίες της Δ.Ε. του γηροκομείου και του προσωπικού καθώς και τις πολύτιμες ευχές των γερόντων μας. Ευχόμαστε την επόμενη φορά να μοιράσετε εσείς οι ίδιες τα δώρα σας στον καθένα ξεχωριστά και να "εισπράξετε" την χαρά και την αγάπη τους. Καλό Πάσχα με Υγεία, Αγάπη και Ευτυχία! Με εκτίμηση Ο Διευθυντής Ευάγγελος Παμουλής 	

- Πασχαλινές κατασκευές με πρωτομαγιάτικη αύρα από τον Πολιτιστικό Σύλλογο και τα χέρια της Μυρόπης πήρανε φωτιά. Από οικολογικά υλικά τα στεφανάκια μας, φτιαγμένα με πολύ μεράκι στόλισαν τα σπίτια της Λαγκάδας. Σας ευχαριστούμε για την προτίμηση και σας ευχόμαστε, μετά την άρση του λοκντάουν και τους εμβολιασμούς, η ζωή σας να είναι πάντα λουλουδάτη κι ευωδιαστή.

- 14^η αιμοδοσία κι όλα εξαιρετικά. Είκοσι τρεις φιάλες η συγκομιδή και είμαστε περήφανοι ακόμα μια φορά, αφού βάλαμε άλλο ένα λιθάρι στη ζωή και την αλληλοσυμπράσταση με τη βοήθεια πάντα του Τμήματος Αιμοδοσίας του Νοσοκομείου Χίου. Και να θυμάστε, ο Πολιτιστικός Σύλλογος Λαγκάδας είναι εδώ για όλους.

- Όταν δουλειά δεν έχεις, βρίσκεις. Η καραντίνα αποδείχτηκε άκρως δημιουργική, αφού οι συνταξιούχοι του Συλλόγου αναμόρφωσαν τα ξύλινα παγκάκια του Ιατρείου και αμέσως μετά επιδόθηκαν στο βάψιμο και το συμάζεμα των χώρων του Συλλόγου με τη βοήθεια των τελούντων σε αναστολή εργασίας και των χρυσών νοικοκυρών. Κουραστήκαμε αλλά το αποτέλεσμα μας δικαίωσε, η κουζίνα, η αποθήκη και τα γραφεία μας έγιναν σαν καινούρια.

Μύρισε καλοκαίρι στον Π.Σ.Λ.

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΣ ΔΡΑΣΕΩΝ

23/6/2021: Ανάβουμε φωτιές στις γειτονιές

17/7/2021: Ταπεινών Εδέσματα

24/7/2021: Ρεμπέτικη βραδιά

30/7 - 2/8/2021: Καλοκαιρινό παζάρι

7 - 8/8/2021: Γύρος Λαγκάδας και άλλες αθλητικές δράσεις για παιδιά

*Οι προγραμματισμένες δράσεις του Πολιτιστικού Συλλόγου Λαγκάδας για το καλοκαίρι θα πραγματοποιηθούν εφόσον δεν ισχύουν οι σχετικοί περιορισμοί λόγω covid-19.

- Μπήκαν στην πόλη οι οχτροί, φωτιές ανάψαν οι οχτροί... «Οι αριστεροί» τους υποδέχτηκαν θερμά και τους συνόδεψαν στην έξοδο για καλό κατευόδιο. Στο μεταξύ φάγανε, ήπιανε, τσουγκρίσανε, γλύψανε, χωνέψανε. Να μας ξανάρθετε, παιδιά, θά σας περιμένουμε...

- Αποχωρώντας αργά μα σταθερά ο κορωνοϊός πήρε μαζί του μεταξύ άλλων και κάμποσες εργατικές κατακτήσεις. Δε βαριέσαι, φίλε! Η ανάπτυξη θα ξανάρθει. Ο νοικοκύρης θα βάλει το πουγκί με τα κωσταντινάτα κι ο εργάτης τη δουλειά. Σε λίγο όλοι θα κερδίζουν πάλι με αναλογία 99 προς 1 υπέρ του πρώτου, όπως και πριν δηλαδή. Η επερχόμενη ανάπτυξη φαίνεται πως θα 'χει πράσινα χαρακτηριστικά. Πά' να πει δεν θα πειραχτεί η φύση, απλώς θα συνεισφέρει. Εκείνη θα βάλει τον αέρα και οι επενδυτές τσιμέντα και σίδερα στα βουνά για τις ανεμογεννήτριες. Εκείνη θα βάλει τον ήλιο και οι άλλοι τα «πάνελς» μέσα στα χωράφια. Εκείνη θα βάλει τα δάση και οι άλλοι τις φωτιές στα «γεράνια»...

- Πάνε μήνες πολλοί που 'χει να φανεί ημισέληνος στο λιμάνι της Λαγκάδας. Δεν κρύβω, παρά τον δεδομένο σεβασμό μου προς τα σύμβολα των άλλων, πως η θέα από το μπαλκόνι μου βελτιώθηκε σημαντικά. Μου είναι δύσκολο τελικά να ζω απέναντι από την Αυτοκρατορία, ως φτωχός πολίτης μιας μικρής και τελικά ηρωικής πατρίδας.

- Για όσους δεν εμβολιάσθηκαν ακόμα προτείνουμε: α) κλήρο για το ποιο εμβόλιο θα κάνουν, β) πρωινό εγερτήριο στις 4 το πρωί για καπάρωμα ημερομηνίας, γ) προσευχή στον Ύψιστο να πάνε όλα καλά. Γι' αυτούς που δεν επιθυμούν να εμβολιασθούν ευχόμαστε ...σιδερένιοι.

- Δεν αντέχω να μη διαμαρτυρηθώ για λογαριασμό όλων των συναδέλφων καρδιοπαθών και λοιπών μη κορωνοπλήκτων ασθενών, για την τύχη των «ραντεβού» μας με το «θωρακισμένο» ΕΣΥ της νήσου μας. Κορωνοπαθείς – Λοιποί ασθενείς, σημειώσατε 1.

- Φέτος είναι τα 200 χρόνια από την απελευθέρωση του 1821. Ελπίζω να φτάσουν άλλα 200, ώστε να ολοκληρωθεί η απελευθέρωση από τον κοτζαμπάση και τις Μεγάλες Δυνάμεις (200+200=400, όσα και τα χρόνια της σκλαβιάς).

- Η αλληλεγγύη των μελών μας εκδηλώθηκε και φέτος με την καθιερωμένη αιμοδοσία. Η αλληλεγγύη των ΕΦΟΠΛΙΣΤΩΝ μας (ΕΝΩΣΗ) για συνεισφορά στις δαπάνες του μουσείου μας – κατόπιν σχετικού αιτήματός μας – ίσως εκδηλωθεί, λέει, αργότερα λόγω προσωρινών δυσκολιών του επαγγέλματος. (Με δικά μου λόγια). Καταραμένη φτώχεια! Ένας πάντως εξ αυτών, βλέπε στα επίκαιρα, το πήγε παρακάτω: μας μίλησε καθαρά για την διαδρομή των πλουσίων εδεσμάτων που καταναλώνει, με τελικό προορισμό τον Πρωθυπουργό της χώρας. Με τέτοια ειλικρίνεια δεν έχει καμία τύχη να πάρει τη θέση Του.

- Το επόμενο τεύχος θα βγει σε τρεις μήνες. Ευχές για καλό και ειρηνικό καλοκαίρι και να μην ξεχνιόμαστε: ΟΥΤΕ ΣΤΟ ΘΟΛΟΣ – ΟΥΤΕ ΣΤΟΝ ΚΑΡΥΔΑ – ΟΥΤΕ ΠΟΥΘΕΝΑ. Ιός είναι θα περάσει...

Δημήτρης Παππάς

ΑΓΝΟΕΙΤΑΙ τα μέλλον

- ✓ Θα επιτρέπονται οι συναθροίσεις το καλοκαίρι;
- ✓ Θα μπορέσει ο Σύλλογος να πραγματοποιήσει τις εκδηλώσεις του;
- ✓ Θα καταφέρει να ανταποκριθεί οικονομικά στις προγραμματισμένες εργασίες του εσωτερικού στο Χώρο Μνήμης Λαγκαδούσικης Ναυτοσύνης;

**ΕΠΕΙΔΗ ΚΑΝΕΙΣ ΔΕΝ ΞΕΡΕΙ,
ΜΠΟΡΕΙΤΕ ΝΑ ΣΤΗΡΙΖΕΤΕ ΤΟ ΜΟΥΣΕΙΟ
ΜΕ ΠΛΕΙΣΤΟΥΣ ΤΡΟΠΟΥΣ ΧΕΙΜΩΝΑ - ΚΑΛΟΚΑΙΡΙ**

Η δικιά μας «Ανέμη»

από τον Ε. Σ. Αργυρούδη

(Πρόεδρο του Π.Σ.Λ. «Η Κυδιάντα»)

Κοντεύει να κλείσει τα τέσσερα χρόνια η εφημερίδα του Συλλόγου μας και καμαρώνουμε γι' αυτό. Το ερέθισμα βρισκόταν στο καταστατικό και στους σκοπούς του Συλλόγου (Η έκδοση εντύπων, περιοδικών από το Σύλλογο και η αρωγή ειδικών εκδόσεων που θα έχουν σχέση και θα στοχεύουν στην εξυπηρέτηση των σκοπών του). Το τότε Διοικητικό Συμβούλιο απευθύνθηκε σε αρκετούς χωριανούς που θα ήθελαν να στηρίξουν αυτό το εγχείρημα και τελικά συγκροτήθηκε μια ομάδα που θα είχε την ευθύνη της σύνταξης και έκδοσης. Ένθερμος υποστηρικτής της και νονός ο Δημήτρης (Λαγκαδογνωμόνιο), δίπλα ο Ζαννής (Καθ' οδόν), ένας απρόσμενος συνοδοιπόρος από μακριά, ο Δάσκαλος, ο Γιώργος (Η παλιά μας πόλη), η αιχμηρή ματιά (Στο κόκκινο), η Βίκυ με τη μοναδική γραφή της που πάει παντού, τα Λαγκαδουσάκια με τη δροσερή αύρα τους και βέβαια η νοσταλγική αύρα του Μανώλη (Λόγια του αιγιαλού) που μας θυμίζει τα παιδικά μας χρόνια, οι λογοτεχνικές ματιές της Σεβαστής και του Καπεταν-Μιχάλη, οι τεκμηριωμένες σκέψεις του Παντελή, η ποιητική πλευρά του Πέτρου, οι Λαγκαδούσαινες νοικοκυρές με τις πεντανόστιμες συνταγές που μας προσφέρουν απλόχερα, οι ολοκαίνουργιες στήλες (Σε άπταιστα Κυδιαντούσικα, Συλλογικός Μπαξές) και όσοι κατά καιρούς έγραψαν και έδωσαν τον καλύτερό τους εαυτό κατάφεραν να δημιουργήσουν ένα ποιοτικό έντυπο αντάξιο της ιστορίας του Συλλόγου και του χωριού μας. Αφήνω τελευταία την ψυχή της εφημερίδας, εκείνη που μήνα παρά μήνα έχει το άγχος αν θα υπάρξουν άρθρα, αν θα μπορέσει να «βγει» η εφημερίδα, να τα μαζέψει, να τα διορθώσει και να πλάσει την τελική της μορφή, τη Δασκάλα μας, την πολυτάλαντη Ματρώνα.

Το πρώτο φύλλο της Ανέμης κυκλοφόρησε τον Ιούλιο του '17 σε έντυπη μορφή και από τον Γενάρη του '19 εκδίδεται σε ηλεκτρονική μορφή στην ιστοσελίδα του Συλλόγου για να την διαβάσουν και οι ξενιτεμένοι μας.

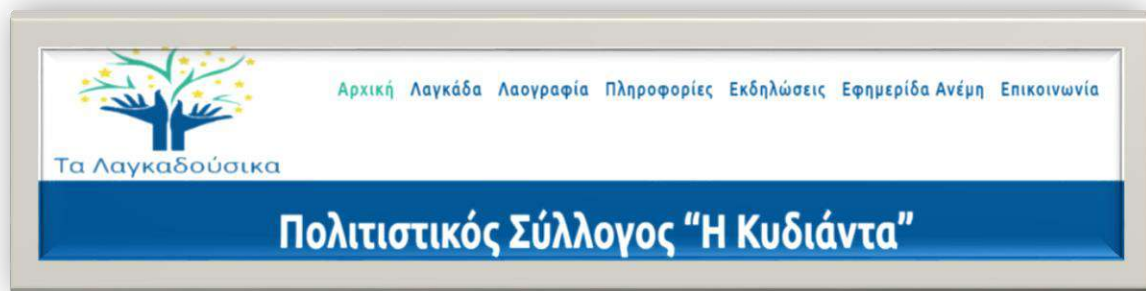
Η πορεία μέχρι σήμερα ήταν δύσκολη, το μόνιμο πρόβλημα ήταν αν θα υπάρξουν κείμενα για να συμπληρωθεί η ύλη, ορισμένοι σταμάτησαν να γράφουν, άλλοι

έγραφαν διπλά, το γεγονός όμως είναι ότι όσοι κατέθεσαν τις απόψεις τους προσέφεραν ένα αξιόλογο αποτέλεσμα. Ωστόσο, γεγονός παραμένει ότι **η συνέχειά της εξαρτάται από την εμφάνιση καινούργιων αρθρογράφων** για να γίνει ακόμη πιο πλουραλιστική, πιο ενδιαφέρουσα. Δεν είναι μια κλασική εφημερίδα ούτε ζητούνται επαγγελματίες δημοσιογράφοι ή φιλόλογοι, χωριανοί χρειάζονται ή άνθρωποι που έχουν σχέση με το χωριό, το αγαπούν και το νοιάζονται, κι αυτό και όλη την ευρύτερη περιοχή, που θέλουν να μοιραστούν τις σκέψεις τους, εραστές της «παλιάς μας πόλης», να προσπαθήσουμε όλοι μαζί να γίνουμε μια μεγάλη παρέα, ακόμη και αν δεν ζούμε στο χωριό, να ενισχύσουμε τους δεσμούς μαζί του, να ξεφύγουμε από τη συναισθηματική απομόνωση, τη μαυρίλα που μας έχει πλακώσει, να βάλουμε τον σπόρο της νοσταλγίας για τον τόπο μας στα παιδιά, στα εγγόνια μας. Μόνο έτσι θα έχουμε συνέχεια, μέλλον σε έναν τόπο που απ' ό,τι φαίνεται τον περιμένουν πολλά δεινά.

Από τον περασμένο Απρίλιο τα όποια τεχνικά προβλήματα σχετικά με την μη εμφάνιση της στην σελίδα μας, πιστεύουμε ότι επιλύθηκαν οριστικά.

Αν λοιπόν θέλετε την ΑΝΕΜΗ να γυρίζει για πολύ καιρό ακόμα, στείλτε τις σκέψεις σας, το στιχάκι σας ή ακόμη και την κριτική σας, οτιδήποτε που θεωρείτε ότι μπορείτε να το μοιραστείτε. Όταν ανοίγετε τον υπολογιστή σας θα ξέρετε ότι υπάρχει μια δική σας σελίδα, τα lagadousika.gr, με πολλές πληροφορίες για το χωριό και το Σύλλογο, την «Κυδιάντα», και μια εφημερίδα που περιμένει την δική σας πένα.

Τέχνη σε lockdown

από την Βασούλα Ν. Αποστολίδη

Όταν η τέχνη και ο πολιτισμός σταματά για να περάσει η ζωή...

Καλιφόρνια, Ιανουάριος 2021

Στο μεγαλύτερο εμβολιαστικό κέντρο κατά του κορωνοϊού μετατρέπεται η Disneyland, η οποία παραμένει κλειστή από τον περασμένο Μάρτιο. Το γνωστό θεματικό πάρκο στην καρδιά της κομητείας αναλαμβάνει ένα τεράστιο έργο στην αντιμετώπιση της πανδημίας.

Λονδίνο, Ιανουάριος 2021

Το Tottenham Stadium, που εγκαινιάστηκε το 2019, μεταβλήθηκε σε ένα αχανές εξωτερικό ιατρείο για τις ανάγκες του εμβολιασμού των πολιτών ενώ οι εσωτερικοί του χώροι, όπως τα αποδυτήρια και οι αίθουσες τύπου μετατράπηκαν σε θαλάμους μητρότητας.

Βραζιλία, Φεβρουάριος 2021

Σε "drive-through" κέντρο εμβολιασμού έχει μετατραπεί το θρυλικό σαμπαδρόμιο της Βραζιλίας, το οποίο παραδοσιακά κάθε χρόνο τέτοια εποχή προετοιμαζόταν να υποδεχθεί το καρναβάλι του Ρίο ντε Τζανέιρο.

Μαδρίτη, Φεβρουάριος 2021

Στη μάχη κατά της εξάπλωσης του κορωνοϊού εντάχθηκε το νεόδμητο γήπεδο της Ατλέτικο Μαδρίτης.

Θεσσαλονίκη, Φεβρουάριος 2021

Ξεκινά τη λειτουργία του το μεγαλύτερο εμβολιαστικό κέντρο στην Ελλάδα στο χώρο Helexro της Διεθνούς Έκθεσης Θεσσαλονίκης.

Και ένα σχόλιο...

Ότι χαιρόμαστε να διαβάζουμε τέτοιες ειδήσεις δε θα το λέγαμε. Βρισκόμαστε αντιμέτωποι με μια νέα πραγματικότητα. Μοιάζει με πόλεμο που ξεσπά και μας ρίχνει βία στον αγώνα για μια υγιή και αξιοπρεπή διαβίωση. Δυστυχώς ζήσαμε για να δούμε αγαπημένους χώρους απόλαυσης και χαράς στην υπηρεσία της υγείας, του αγαθού που όλοι εύχονται κι ελπίζουν. Όμως ευτυχώς υπάρχουν και μας θυμίζουν ότι η τέχνη πάντα υποκλίνεται στη ζωή.

Πάρ' το αλλιώς

από την Βούλα Παππά

Μάσκες στο αρχαίο Θέατρο ξέρουμε, όπως και μάσκες τις Αποκριές - μουτσούνες τις λέγαμε εμείς και πάντα τις φοβόμουν, προτιμούσα στολές χωρίς αυτές. Γνωστή και η μάσκα ομορφιάς - έχω κάνει μια-δυο φορές στην ζωή μου, χωρίς ιδιαίτερα αποτελέσματα θα 'λεγα. Και μάσκες στα νοσοκομεία έχουμε δει από γιατρούς, κυρίως χειρουργούς, και μάσκες στο σινεμά από σούπερ ήρωες (Ζορό, Σούπερμαν, Σπάιντερμαν). Πολλές και οι μάσκες στην απέναντι γειτονική χώρα που φοράνε οι γυναίκες για θρησκευτικούς λόγους (φερετζέδες τους λένε). Μέχρι εδώ όλα καλά. Αλλά μάσκες στην καθημερινότητα μας; Ε, όχι, δεν γίνεται. Κι όμως μας λένε ότι θα πρέπει να ζούμε με τη μάσκα, απαραίτητο αξεσουάρ πλέον για όλους. Δεν μπορούμε να βγούμε από το σπίτι, ούτε μέχρι τον πλανόδιο ψαρά, ψωμά, μανάβη που περνούν τρέχοντας έξω από την πόρτα μας, μαζί με τα κλειδιά μας παίρνουμε κι αυτήν. Μάσκα σ' ένα χωριό που για να συναντηθείς με κάποιον, ειδικά τον χειμώνα, μάλλον πρέπει να είσαι πολύ τυχερός.

Πάντως, στις λίγες βόλτες μου, περισσότερες φορές συνάντησα την αστυνομία παρά συγχωριανούς μου. Και πώς να μη φοράω μάσκα, τα πρόστιμα τσουχτερά, αλλά πάλι σκέφτομαι, έτσι προστατεύεις τον κόσμο; Με ποινές και με φόβο μάλλον τον τρομοκρατείς. Σου λένε πως σε προστατεύει από την πανδημία αλλά πάνω από δέκα λεπτά δεν αντέχεται, δεν μπορείς να ανασάνεις, δυσκολεύεσαι να γνωρίσεις τους ανθρώπους, προσπαθείς να μαντέψεις από τη φωνή ποιοι είναι. Και μέχρι να τελειώσει όλο αυτό θα έχουμε ξεχάσει ο ένας το πρόσωπο του άλλου, θα πρέπει να ξαναγνωριστούμε.

Πέρασε ενάμιση χρόνος που δεν έχουμε έρθει κοντά σε άνθρωπο, δεν έχουμε δώσει αγκαλιές, φιλιά, δεν έχουμε πιάσει ένα χέρι, να νιώσουμε την ζεστασιά, τη ζωή μέσα μας. Το μόνο που ελπίζω είναι όλο αυτό να τελειώσει πολύ γρήγορα. Όμως ξέρω πως θέλει χρόνο και κόπο για να ξαναβρούμε την ζωή μας, αλλά επειδή μας λείπει τόσο θα τα καταφέρουμε. Ένα πρόσωπο δεν ζεσταίνεται χωρίς χαμόγελο. Το ίδιο και η ζωή.

Αυτή είναι η έκφραση που λέγαμε μικροί όταν θέλαμε να κατακτήσουμε έναν χώρο που μας άρεσε ή την έλεγαν οι πιο πονηροί από εμάς όταν μας τον καταπατούσαν με το «έτσι θέλω», αναγκάζοντάς μας να αρχίσουμε έναν ανελέητο πετροπόλεμο μέχρι να τον επανακτήσουμε.

Κάτι τέτοιο μου θυμίζει η όλη κατάσταση που έχει δημιουργηθεί μετά την ανάρτηση προσφάτως (11-03-21) των δασικών χαρτών του Νομού μας που δείχνει μια Χίο - και ειδικά στο βόρειο κομμάτι της - καταπράσινη, πάνω που λέγαμε ότι επιτέλους τελειώσαμε με το κτηματολόγιο. Να σημειωθεί ότι το πιο λίγο που κόστισε η δήλωση αγροτεμαχίων σε κάθε ιδιοκτήτη μαζί με την αμοιβή του πολιτικού μηχανικού / τοπογράφου ήταν ένα πεντακοσάριο και η αίσθηση ότι μας «δουλεύουν φιλό γαζί» για να μας πάρουν παραπανίσια λεφτά, αφού λ.χ αν ένας ιδιοκτήτης τύχαινε να έχει δύο χωράφια στο Δελφίνι, το ένα στο βορινό μέρος και το άλλο στο νοτινό, τα πλήρωνε ξεχωριστά γιατί το ένα ανήκε στα Καρδάμυλα και το άλλο στην Ομηρούπολη, παρότι η Χίος είναι ένας ενιαίος δήμος. Ξαναέρχεται λοιπόν πάλι το Κράτος και σου λέει **τσίρι μου τα** χωράφια σου, γιατί από εκεί ψηλά που παρακολουθώ με τους δορυφόρους παρατήρησα μεταξύ των άλλων ότι υπάρχουν χέρσα κομμάτια εδάφους, κτίρια μισογκρεμισμένα, άρα δεν ενδιαφέρεται κανείς άρα γίνονται δικά μου και επειδή είμαστε μια Δημοκρατική Χώρα, δεν αμφισβητούμε ότι μπορεί να έχουμε καταπατήσει ιδιοκτησίες πολιτών και θα σας τις αποχαρακτηρίσουμε αρκεί βέβαια να μας αποδείξετε ότι είναι δικά σας.

Η κατάσταση αυτή επικρατεί πανελλαδικά, που πάει να πει ότι είναι **πολιτική βούληση της κεντρικής εξουσίας**, απλώς πάντα έχει έναν αναλώσιμο υπουργό ή κρατικό υπάλληλο που τον χρησιμοποιεί σαν κυματοθραύστη. Αν κάποιος είχε τη ατυχία να έχει συμπεριληφθεί κάποιο κομμάτι της ιδιοκτησίας του σαν δασική έκταση, έναν Γολγοθά μικρό ή μεγάλο θα τον περάσει, μα προπάντων το σίγουρο είναι ότι θα υποστεί μια επιπλέον οικονομική αιμορραγία. Τοπογραφικά σχέδια, αίτηση ένστασης και στο τέλος δικαστικά έξοδα. Αν τελικά ο ιδιοκτήτης δικαιωθεί, το Κράτος θα έχει εισπράξει πάλι το καθιερωμένο χαράτσι, που στις περισσότερες περιπτώσεις θα ισοδυναμεί με την αξία του χωραφιού, τουλάχιστον στην περιοχή μας που ο κλήρος είναι μικρός και τα περισσότερα χωράφια είτε βρίσκονται σε βουνοπλαγιές είτε σε άνυδρα μέρη.

Δεν ξέρω από πού ορμώμενοι κατάρτησαν τους νέους χάρτες. Τόσα χρόνια δηλαδή το Κράτος πώς λειτουργούσε; Δεν είχε χαρακτηρισμένες δασικές περιοχές, χορτολιβαδικές, που προστατεύονταν από τη δασική νομοθεσία; Πώς έδιναν άδεια βοσκής στους ποιμένες;

Επειδή όσα χρόνια και να περάσουν η αντιμετώπιση αυτού του Κράτους που έχουμε φτιάξει έναντι των πολιτών ήταν και θα είναι ληστρική ή, για να μπω στο πνεύμα του '21, έχουμε δώσει το δικαίωμα στους εκάστοτε λειτουργούς του να νομίζουν ότι είμαστε ακόμη ραγιάδες, γι' αυτό και έχουμε κάθε δικαίωμα να αμφισβητούμε τις «αγαθές» προθέσεις τους.

Σκεπτόμενος πιο πονηρά μπορώ να υποθέσω ότι κατ' αρχάς θέλουν να φτιάξουν «φιλέτα» πλησίον των οικισμών και αργότερα με πρόσχημα το «αναπτυξιακό σοκ» να τα παραδώσουν στους φερόμενους ως επενδυτές, αφού τα αποχακτηρίσουν σε μια νύχτα.

Η άλλη πονηρή σκέψη που μου έρχεται είναι, ότι κατά βάθος το Κράτος δεν θέλει να υπάρχουν ιδιοκτησίες του λαού, ιδιοκτησίες πρέπει να έχουν οι λίγοι, το πόπολο πρέπει να αισθάνεται αδύναμο και φοβισμένο, εξαρτημένο οικονομικά για να χειραγωγείται πιο εύκολα.

Τέλος μου έρχονται κάποια ερωτήματα που ψάχνουν απαντήσεις.

Τόσα χρόνια που δεν υπήρχε κτηματολόγιο, ευθύνεται ο πολίτης;

Πότε το Κράτος αποκατέστησε πλήρως τα καμένα δάση;

Ποιοι προσπαθούν να αναδασώσουν τα καμένα; (Οι φιλότιμοι εθελοντές.)

Με ποιον τρόπο εξανάγκασε τους επενδυτές μετά το τέλος των εργασιών να αποκαταστήσουν τους χώρους εκμετάλλευσης που τους είχε παραχωρήσει; (Βλ. λατομεία, ορυχεία, σπαστήρες αδρανών υλικών.)

Κάτι τελευταίο που αφορά όλους τους ιδιοκτήτες σπιτιών και πέρασε στα ψιλά των ειδήσεων από τον Φλεβάρη του 2021. Για να μεταβιβάσουμε το σπίτι μας στα παιδιά μας ή να το πουλήσουμε πρέπει να υπάρχει η ηλεκτρονική ταυτότητα του ακινήτου, άντε πάλι άλλα φράγκα. Η εφευρετικότητα των καρεκλοκένταυρων σε όλο της το μεγαλείο.

Υ.Γ. Το Κράτος ξεπέρασε την φαντασία μου. Τη δημοτική γη στο Θόλος την καταπάτησε με το έτσι θέλω για να φτιάξει Δομή Προσφύγων λέει εκείνο, Φυλακές Απελπισμένων Ψυχών λέμε εμείς, ενεργοποιώντας απροκάλυπτα τους πιο ποταπούς μηχανισμούς που θυμίζουν Μεσαίωνα.

ΟΥΤΕ ΣΤΟ ΘΟΛΟΣ ΟΥΤΕ ΠΟΥΘΕΝΑ

Ε. Σ. Αργυρούδης

Τι εκάμναμε το Πάσχα;

της Βίκυς Γεωργούλη

Ίντα να κάνομε παιδάκι μου, η εκκλησιά ήτανε η βότα μας, μην κοιτάς τώρα που εγέμωσε η παραλία καφετερίες και ταβέρνες, εκείνα τα χρόνια τα παλιά πιο πολύ εβγαίνανε μόνο οι άντρες κι εμείς μόνο όταν μας επαίρνανε μαζί τως. Τη Σαρακοστή, που λες, μικροί και μεγάλοι ενηστεύαμε και το λάδι κι όποτε εχτύπαγε η καμπάνα επιάναμε στασίδι. Γυρίζαμε όλα τα ξωκλήσια για ν' ανάβομε τα καντηλάκια τως και να θυμιάζομε. Για κάθε βδομάδα που επέρναγε ελέγαμε: πάει η μια καλογριά κι άμα έφτανε η Μεγαλοβδομάδα, ελέγαμε, πάει κι η ηγουμένη. Εβρίσκαμε τη Σαρακοστή την ευκαιρία να φοβίζομε τα αφορισμένα τα παιδάκια που ησυχασμό δεν είχανε, τους ελέγαμε πως γυρνούνε Εβραίοι με μεγάλα βαρέλια κι όποιο παιδί συναντήσουν μονάχο του στο δρόμο, το αρπούνε και το χώνουνε στο βαρέλι που 'ναι γεμάτο με καρφιά κι ύστερις κοινωνούνε με το αίμα των παιδακιών. Ίντα βλακείες τως ελέαμε, σύγκορμη ανατρίχιασα μόνο που σου τα λέω. Τη Μεγαλοβδομάδα είχαμενε φούριες, να καθαρίσομε το σπίτι, ν' ασπρίσομε τις αυλές, να φτιάξομε εφτάζυμα κουλούρια και κολίκια, τρέχαμε με τους νταβάδες στα σπίτια που 'χανε ξυλόφουρνους να τα ψήσομε. Εδευτά τα κολίκια τα πηγαίνανε οι αρραβωνιασμένες στις πεθερές. Τη Μεγάλη Πέμπτη εβάφαμε τα' αυγά από τις όρνιθες μας, τους εβάζαμε και λουλουδάκια. Τη Μεγάλη Παρασκευή, εστολίζαμε τον Επιτάφιος, μη βλέπεις τώρα που αγοράζουνε τα λουλούδια έτοιμα και φέρνουνε κι άνθρωπο να τον στολίσει, τότε επηαίνανε τα κορίτσια με μεγάλα πανέρια και ζητούσανε λουλούδια από τις νοικοκυρές, μαζεύανε μαργαρίτες και τις επερνούσανε σε κλωστή, επηαίναμε να φιλήσομε τον Επιτάφιο και να περάσομε τρεις φορές από κάτω κι εμοσχομύριζε ο τόπος τριαντάφυλλα και κρινάκια. Μετά την περιφορά σ' όλο το χωριό εγυρνούσαμε στην εκκλησιά και Τον εξενυχτούσαμε, κάποια έψελνε και το Μοιρολόι της Παναγιάς μα δεν θυμούμαι ποια ήτανε. Το Μεγάλο Σάββατο, τα ξέρεις, τα έχεις ακούσει τα μπουμπάκια, εκείνα τα χρόνια τις φτιάχνανε στα σπίτια τις φυτιλάτες και θυμούμαι και τον Πετσουλό που εκτός από ντομάτες και λαχανικά επούλαγε και τριγωνάκια. Την Κυριακή του Πάσχα, μετά τη Δεύτερη Ανάσταση, που εστρωνότανε τραπέζι γιορτινό και γλέντι, εφτιάχναμε κούνιες για τα παιδιά κι ένα ένα καθόντανε και τραγούδαγε: *Ανέβασε με μάνα μου στ' Αη Γιωργιού το δώμα, να κόψω δυο γαρούφαλλα να κάμω φροκαλίτσα, να φροκαλώ τη θάλασσα ν' αράξουν τα καΐκια, ν' αράξει κι ο μπαμπάκας μου με τη χρυσή βαρκίτσα.* Τη Δευτέρα του Πάσχα όλοι ετοιμαζόμαστε για το μαγείρεμα, γιαπράκια εφτιάχναμε, κόκκινα αυγά επαίρναμε μαζί, ό,τι είχενε περισσέψει από το τραπέζι του Πάσχα και ρυζόγαλο με γαλατάκι από τις κατσίκες τις νιες. Πότε στο Γυβάρι, πότε στα Γρίζα επηαίναμε, εκεί να δεις παιχνίδι, τραγούδια και χορό. Την Τρίτη του Πάσχα, το Νιότριτο που λέμε, εγυρίζαμε τα εικονίσματα της εκκλησιάς σ' όλα τα σπίτια του χωριού κι όσοι επροσκυνούσανε δίνανε και τρόφιμα για τους φτωχούς. Ευτά κάναμε κόρη μου το Πάσχα, άμα θυμηθώ και τίποτις άλλο θα σ' έβρω και θα σου το ειπώ. Και του χρόνου να 'μεστενε καλά.

* Οι πληροφορίες είναι από το βιβλίο «Η Λαγκάδα της Χίου» του Πολιτιστικού Συλλόγου «Ο Φάρος».

Το μαγιάτικο στεφάνι

της Κατερίνας Μπατίδη

Η Πρωτομαγιά είναι η γιορτή της άνοιξης αλλά και ολόκληρης της φύσης και το μαγιάτικο στεφάνι ένα μοναδικό έθιμο.

Έτσι λοιπόν στη Λαγκάδα, μια μέρα πριν την Πρωτομαγιά, πάντα σε κάθε σπίτι, φτιάχναμε το στεφάνι του Μάη. Η μαμά μου από το πρωί άρχιζε, «να πας να μαζέψεις λουλούδια, να κάνουμε το στεφάνι, άντε, όχι τελευταία ώρα». «Καλά», της έλεγα αλλά μέχρι να πάω γρίνιαζε πάνω από το κεφάλι μου. Ξαμολιόμουν στον Κάμπο, στα Γρίζα κι άρχιζα το μάζεμα. Τα λόγια της ήταν στα αυτιά μου, «περικοκλάδα να κόψεις, να είναι παχύς, μην είναι λειψανάβατος, μην τη λυπηθείς, πρόσεχε τα χέρια σου, μην πιάσεις την αρκοβάτη». Παρόλα αυτά τα χέρια μου ήταν πάντα κατατρυπημένα γιατί η περικοκλάδα ήταν μόνιμα μπερδεμένη με αρκοβάτη.

Ροδιά κλαδάκι με άνθος για να έχουμε ευφορία, όπως τα σποράκια που έχει το ρόδι, κουκιά για δύναμη του σπιτικού, σκόρδο για το μάτι και τη γλωσσοφαγιά (αυτά από κανένα μπαξέ κλεμμένα, γιατί αυτόν τον καιρό έβαζαν στο χωριό μπαξέδες) και συνέχιζα, ελιά για ευλογία και ευτυχία του σπιτιού, στάχυ για πλούσια σοδειά και ψώρα, «μια μεγάλη να βρεις», πάντα μου έλεγε για να μην ψωριάσουμε και τέλος τα λουλούδια, τα πιο ωραία. Έκλεβα από τους κήπους τριαντάφυλλα, από τα παρτέρια τζιράνια κι αν δεν έβρισκα έκοβα σπάρτους και αγριομαργαρίτες και σπαθινάκια και γύριζα στο σπίτι με τρεις-τέσσερις σακούλες γεμάτες.

«Μαμά, ήρθα, τα 'φερα», φώναζα κι εκείνη έβγαινε και με το που έβλεπε τις σακούλες έλεγε, «πού ήκαμες, μωρή, πάλι ευτό το θρήνος;», εννοώντας το τσουρομάδιασμα, κι εγώ της απαντούσα, «έλα, βρε μαμά, ό,τι μου είπες έφερα».

Αρχίζαμε τότε και φτιάχναμε τα λουλούδια σε ματσάκια, είχαμε ένα τσέρκι σιδερένιο που το φυλούσαμε και έφτιαχνε η μάνα μ' αυτό στρογγυλό το Μάη, στόλιζε όμορφα τα μπουκετάκια γύρω γύρω και στο τέλος κρεμούσε τη ροδιά, την κουκιά, το στάχυ, την ελιά, την ψώρα, το σκόρδο σε ματσάκι από πίσω, ώστε να κρέμονται. Η γιαγιά μου δεν τον έκανε στρογγυλό, μόνο τα μάζευε όλα σαν μια ανθοδέσμη και τα κρεμούσε. Η μαμά μου έλεγε, όταν τη ρωτούσα για το σχήμα, ότι το κάνουμε στρογγυλό για να μας προστατεύει από το κακό, ποιο κακό δεν ήξερα, ένα ξέρω όμως, ότι ακόμα και τώρα το στεφάνι του δικού μου σπιτιού το φτιάχνω πάντα έτσι, όχι τόσο όμορφο όπως εκείνη, αλλά με όλα τα φυτά που πρέπει.

Την παραμονή του Αη-Γιαννιού του Φανιστή, στις 23 Ιουνίου, τον καίμε τον Μάη και πηδάμε πάντα τρεις φορές για να μεγαλώσουμε και ρίχνουμε στη φωτιά αλάτι για το κακό το μάτι. Όσο πιο δυνατά τσακουράει το αλάτι στη φωτιά τόσο πιο πολλά μάτια ξεματιάζονται.

Ξύλινα λόγια

Το 'πα και το ξαναλέω. Εμείς οι μεγάλοι νοσταλγούμε τα μικράτα μας, τα παιδικά μας χρόνια. Η νοσταλγία είναι εξιδανίκευση, είναι επιθυμία, είναι ηρεμία, είναι γλυκερότητα. Η νοσταλγία είναι μόνο καλή ενώ η ιστορία είναι και καλή και κακή. Στη βαρβαρότητα που βιώναμε ως παιδιά τις δεκαετίες '50, '60 και '70 αναφέρομαι.

Επίπληξη, επιτιμητικά ο δείχτης να σε καταδεικνύει και το χέρι σηκωμένο έτοιμο να σε καταχερίσει, να σου δώσει ένα μπερντάκι ξύλο, φραστικές απειλές, ύβρεις, κακοποιητικές συμπεριφορές, κυνηγημένος να τις «φας» από οποιονδήποτε, μάνα, γείτονα, πατέρα, θείο, γιαγιά, παππού, δάσκαλο, από κάποιον μεγαλύτερο, από κάθε στριμμένο άντερο. Να σε επιπλήξουν, να σε προσβάλλουν, να σε απειλήσουν, να σε μουντάρουν, να σε χαστουκίσουν, να σε μπατσίσουν, να φας φάπα, να σου τρίβουν και να σου τραβούν τις φαβορίτες οι πιο βάρβαροι, να σε κατραπακιάσουν, να φας αξανάστρεφτη (ξανάστροφη). Δεν είχες και δεν διεκδικούσες δικαιώματα. Αξέχαστα χρόνια καταπίεσης και βίας.

Φραστικές απειλές και όχι μόνο. «Έχεις να φας λουμπούτι», «Θα σε τουμπανιάσω στο ξύλο», «Θα σε ξεμερδίσω», «Θα σου δώκω μια να σε ποταμίσουν τα αίματα», «Καλό μου ξύλο και πού κοιμάσαι;», «Θα σε πάρω κόλλημα με μια βρεγμένη σανίδα», «Θα πεις το Θεό μπάρμπα», «Τι γράφει εδώ; (Και σου 'δειχνε την παλάμη). Καλά δεν βλέπεις; Στραβός είσαι; Ξύλο γράφει», «Θα σε τραβοπαλώ και θα σε κωλοσέρνω», «Πεντάτσινα μου γιε και σε πιάσω», «Να πάρει ο διάολος που σε φαλόκοβε (αφαλόκοβε)», «Που να 'καμνα ένα κουβάρι φίδια και όχι που 'καμα εσένα να με παιδεύεις», «Κρίμα το μελιτζανάκι το γλυκό που κέρναγε η μάνα σου άμα γεννήθηκες», «Θα σε βγάλω έβγαρση», «Εν ηξέρεις; Να ξεραθείς και να γίνεις κουντουρούδι», «Άμε στου εφταδιάολου τον κώλο», «Θα σε λακτοπατήσω», «Να σε πάρει η μπάλα και ο κωλοσυρμός». Ποιο Λαγκαδουσάκι της ηλικίας μου δεν τα 'χε ακούσει. Νομίζω ότι οι μάνες του χωριού ήταν πιο βίαιες αφού οι πατεράδες έλειπαν τον πιο πολύ καιρό. Δεν ρίσκαραν στα σύντομα ξεμπάρκα τους να χαλάσουν τις καρδιές των παιδιών τους.

«Θα βάλω αποβραδís ροβύθια στο νερό και αλλοίμονο σου, καημένε μου, το πρωί αν δεν μου πεις την αλήθεια, θα φουσκώσουν τα χέρια και τα χείλια σου σαν τα ροβύθια», αγαπημένη φραστική απειλή της μάνας μου. Να πάρει η οργή, ήμουν παιδάκι, το πίστευα. Μόλις κάρωνε (ίσα να μη σβήσει) την γκαζόλαμπα για να κοιμηθούμε ομολογούσα αμέσως την κασκαρίκα που είχα κάνει. Ανώδυνα πράγματα. Μπροστά στο χέρι της που ήταν βαρύ κουρσούμι, αυτό ήταν ένα τίποτα.

Αναλογίζομαι πολλές φορές σε ποια ηλικία αποφάσισα ότι πρέπει να διαβάσω. Ε, λοιπόν ήταν στην πρώτη του Δημοτικού. Έγραφα τον αριθμό 3 καθισμένος στο πάτωμα με το τετράδιο στην παγκέτα. Η μάνα καθάριζε το τραπέζι και ξεθερμούσε τα πιάτα. Επέβλεπε τα γραψίματα μου. Μπέρδευα το 3 (τρία) με το ε (έψιλον) και σε κάθε λάθος μου 'δινε και μια στα χέρια. Σαν μελάνιασαν και τα δυο μου χέρια είδα ότι αυτό δεν μπορούσε να συνεχισθεί και αποφάσισα να στρωθώ στο διάβασμα.

Ο φόβος φυλάει τα έρμα λένε. Πολύ σύντομα έπαψε πλέον να ασχολείται με το διάβασμά μου, εκτός από την υπαγόρευση της ορθογραφίας.

Σκληρά χρόνια. Χέρι, βίτσα, βέργα, λουρί τα συνήθη μέσα βασανισμού. Μπορεί να σε πρόσβαλαν, να σε απειλούσαν, να σε πλάκωναν στο ξύλο γιατί απομακρύνθηκες πολύ, γιατί ξέγδαρες το γόνατο σου, γιατί λερώθηκες, γιατί έσκισες το παντελόνι, γιατί μάλωσες, γιατί έκλεψες τις νεράμπουλες του γείτονα, γιατί έκανες ζημιά, γιατί κάπνισες στο δασάκι, γιατί οι παλάμες σου ήταν βρώμικες, γιατί δεν ήταν κομμένα τα νύχια σου, γιατί δεν ήξερες την προπαίδεια, γιατί δεν έμαθες τις δασυνόμενες λέξεις, γιατί σε έβλεπαν με μεγαλύτερους, γιατί... Η βέργα των δασκάλων, ο χάρακας που κτύπαγε την απαλάμη αν ήταν βρώμικα τα χέρια σου ή άκοπα τα νύχια σου. Οι μεγαλύτεροι στην ηλικία από μένα τις έτρωγαν με τη βίτσα (συνήθως από λυγαριά). Απάνθρωπο εκείνο το σύριγμα του αέρα, όταν κατέβαινε αυτό το μέσο βασανισμού κι έπεφτε βίαια σε μαλακά παιδικά χεράκια, ηχεί στα αυτιά μου.

Στη μεσιανή αίθουσα του σχολείου τρίτη και τετάρτη τάξη μαζί στο τριθέσιο τότε δημοτικό. Εγώ στην τρίτη. Η δασκάλα είχε στο βάθρο δυο της τετάρτης, γιατί της είπαν ότι κάπνιζαν εκεί στον αγωγό πριν του Μπουγδάνου το σπίτι. Για κακή τους τύχη ο δάσκαλος ήρθε εκείνη την ώρα μέσα και στην ανάκριση μαθεύτηκε ότι ήταν και άλλος από την πέμπτη και τον έφεραν κι αυτόν. Αφού τους εξευτέλισε πιάνει στα χαστούκια τους μικρότερους. Ήταν τόσο το μένος του δασκάλου που τρομοκρατηθήκαμε άπαντες και ο μεγαλύτερος από το φόβο του κατουρήθηκε. Δεν φθάνει αυτό αλλά ο δάσκαλος τον επέπληξε ότι δεν ήταν άντρας αφού φοβόταν τόσο.

Στην πρώτη Δημοτικού, την βδομάδα του Σεπτέμβρη που είχαν ανοίξει τα Δημοτικά αλλά όχι τα Γυμνάσια έκανα βόλτα καμαρωτός με τα μεγαλύτερα από μένα ξαδέλφια μου. Με βλέπει ο δάσκαλος, μου γνέφει και μου λέει να μην κάνω παρέα με μεγαλύτερους. Μα είναι ξαδέλφια μου, του είπα. Με αγριοκοίταξε και ακόμα τρέχω. Στο υπόγειο δυτικά

του σχολείου ήταν τα τραπέζια για το συσσίτιο. Καθόμασταν και είχαμ σερβίρει φασολάδα. Εκείνη τη μέρα δεν μου άρεσε (πρωτοφανές) και δεν έτρωγα. Περνά για έλεγχο ο δάσκαλος με βλέπει που δεν έτρωγα και με χαστουκίζει. Έτρεξε αίμα από τη μύτη μου (είχα μια ευαισθησία όταν ήμουν μικρός) κι έπεσε στο πιάτο του Μικέ του Τάβλα. Σιχάθηκε ο Μικές αλλά ο δάσκαλος τον ανάγκασε να συνεχίσει λέγοντάς του: «Κόκκινη η φασολάδα, κόκκινο και το αίμα, θα τη φας»

Μανώλης Κάλλας

ΕΥΧΑΡΙΣΤΗΡΙΟ

Ο Πολιτιστικός Σύλλογος Λαγκάδας «Η Κυδιάντα» ευχαριστεί θερμά τον **Γεράσιμο Χαβιάρα** για τη δωρεά της βάρκας του στο Χώρο Μνήμης Λαγκαδούσικης Ναυτοσύνης. Του υποσχόμαστε ότι η «Σίτσα» θα έχει τη θέση που της αρμόζει κι ευχόμαστε τέτοιες γενναιόδωρες πράξεις να βρίσκουν πάντα μιμητές.

Η ρίμα της Κυδιάντας

Η Κυδιάντα βγάζει εργάτες, η Λαγκάδα αριστοκράτες,
η Συκιάδα τους λιμοκοντόρους και το Αγρελωπό τους σαλταδόρους.

ή / και

Η Κυδιάντα βγάζει εργάτες, η Λαγκάδα αριστοκράτες,
το Πιτυός οργανοπαίχτες κι η Συκιάδα χαρτοπαίχτες.

ή / και

Η Κυδιάντα βγάζει εργάτες και η Λαγκάδα, αριστοκράτες,
ο Σκαρδανάς λιμοκοντόρους και τ' Αγρελωπό τους σαλταδόρους.

Τσίκουδα απ' τη χωράφα και καρύδια από τη στράτα,
απ' τις Βίγλες τα σταφύλια, ίσια πέρα βαλανίδια.

Η Χωρή, βγάζει ντομάτες και ο Κάντηλας πατάτες.
Από τα Λυραρίδια μέλι και απ' το Αγρελωπό παστέλι.
Η κυρά Ρηνιώ φωνάζει και η γειτονιά συνιάζει,
για να τους τα πει τα νέα που 'ρθανε απ' τον Περαία.

Η Αγγέλα δεν μιλάει, η Στασία μурμουράει.
Η Πινέλα περηφάνεια, δε μας θέλει τα τσογλάνια.
Τριανταφυλλιά με νότες, μες στης διπλανής τις πόρτες.
Στου Δημήτρη το σκαρπάκι είναι το καφενεδάκι.

Η Ευτύχα σαν φωνάζει, όλη η γειτονιά τραντάζει,
μα ο γιος της, το Μητσάκι, δεν του καίγεται καρφάκι.

Στον καφενέ δεν πάμενε, τσιγαράκι δεν τραβάμενε.
Μην μας λέτενε ζαμπαραδες γιατί θα 'χομενε καυγάδες.

Όσ' άστρα έχει ο ουρανός τόσα παιδιά να κάνεις,
τόσες φορές να παντρευτείς και χήρα να πεθάνεις.

Αυτή η ρίμα της εποχής των εμφυλιακών ή μετεμφυλιακών χρόνων αφορά ανθρώπους με κοινή καταγωγή και ρίζες από την αξέχαστη Κυδιάντα της Λεβεντιάς και της Αντίστασης. Ας μην βιαστεί κάποιος να σπείρει το ζιζάνιο της διχόνοιας και της αντιπαράθεσης ανάμεσα στους κατοίκους των Αδελφών Χωριών, της Συκιάδας και της Λαγκάδας, για να μας φέρει σε αντιπαράθεση. Αδέρφια με κοινή καταγωγή, ήθη και έθιμα ήμαστε.

Προσέξτε, για όσους δεν μας γνωρίζουν καλά. Οι Χιώτες ήμαστε ένας λαός χαρούμενος, οξυδερκής και σκωπτικός. Εκμεταλλεύεται την κάθε στιγμή, το κάθε λεπτό ή το κάθε δρώμενο για να πειράξει. Ποιον όμως πειράζει; Πειράζει με αυτόν τον τρόπο ανθρώπους που αγαπά και αισθάνεται πολύ δικούς του. Ανθρώπους με τους οποίους τον συνδέουν δεσμά αγάπης, φιλίας, εκτίμησης και αδερφοσύνης.

Να μην ξεχνάτε ποτέ πως το γέλιο είναι βάλσαμο και αναντικατάστατο φάρμακο για όλους μας στις δύσκολες ώρες και τις δύσκολες ημέρες, ειδικά σε αυτά τα χαλεπά χρόνια για τον λαό και την πατρίδα μας. Καθαρή καρδιά λοιπόν και να σκορπάτε πάντα και απλόχερα κέφι με χαρά και μπόλικο γέλιο.

Η αναφορά μου εξυπηρετεί λαογραφικούς και μόνο σκοπούς. Μοναδικός σκοπός και επιθυμία μου να μη χαθεί τίποτα από την πολιτιστική κληρονομιά μας. Τίποτα από όσα δημιούργησαν οι προπάτορες μας και σημάδεψαν εποχές και καταστάσεις. Όσοι προλάβαμε αυτές τις δύσκολες, αλλοτινές εποχές, τις αναπολούμε με νοσταλγία και ας ήταν χρόνια άσχημα...

Κυδιάντα, φωτογραφία από το αρχείο του Μ. Καριάμη

Η παλιά μας πόλη

Η αφορία του Στέλιου

Ο δάσκαλος Γιώργος Χρήστου θυμάται...

Σαν υπηρετούσα στην αγαπημένη μας Λαγκάδα, νεότερος φυσικά, ήμουν γεμάτος ενέργεια, ζωντάνια και μεγάλη διάθεση προσφοράς, στοιχεία που ακόμα με ακλουθούν, αλλά πιο... ξεθυμασμένα.

Ένα σχολείο για να λειτουργήσει σωστά θέλει, εκτός πολλών άλλων, και σωστό προγραμματισμό, νέες ιδέες και προπαντός δουλειά. Το σχολείο της Λαγκάδας, με τους υπέροχους μαθητές και τους γεμάτους ενδιαφέρον για πρόοδο των παιδιών τους γονείς, σου έδινε το έναυσμα να κάνεις το κάτι παραπάνω. Σ' εμένα τουλάχιστον.

Το πρωί λοιπόν είχα την προσοχή μου στα μαθήματα και στη σωστή διδακτική λειτουργία του σχολείου, όλες τις άλλες όμως ενέργειες που έπρεπε να γίνουν τις έκανα απερίσπαστος το απόγευμα. Προετοιμασία, αλληλογραφία, κινηματογράφος, εκπαιδευτική τηλεόραση και ό,τι άλλο χρειαζόταν γινόταν τις απογευματινές ώρες στο γραφείο του σχολείου, όταν υπήρχε χαλάρωση και ηρεμία. Εκτός όμως από τα προηγούμενα, εκείνο που γινόταν εξοντωτικό ήταν η γραφειοκρατία, προκειμένου να πάρεις άδεια και έγκριση για το οποιοδήποτε έργο του σχολείου, έστω και χαμηλότατου κόστους.

Υπήρχε η Σχολική Εφορεία με γραμματέα τον Διευθυντή του Σχολείου, η οποία είχε προϋπολογισμό εγκεκριμένο στην αρχή του έτους και με βάση αυτόν τον προϋπολογισμό υλοποιούνταν όλα τα έργα. Πρακτικά λοιπόν, για να εγκριθεί οποιοδήποτε έργο, χρειαζόταν έγκριση από την Επιθεώρηση, στη συνέχεια

υλοποίηση του έργου με πρακτικά πάλι για ανάθεση εργολάβου και τέλος πάλι πρακτικά για την έγκριση της τελικής δαπάνης μέχρι τελευταίας δεκάρας. Και μη φανταστείτε τεράστια ποσά, μερικές φορές ούτε το χιλιάριο δε συμπληρωνόταν.

Για όλους αυτούς τους λόγους κάθε απόγευμα σχεδόν πήγαινα για λίγες ώρες στο σχολείο για δουλειά. Ο Στέλιος ο Πετρίδης, με τον οποίο ήμουν γείτονας και μ' έβλεπε κάθε απόγευμα να ανηφορίζω για το Σχολείο, παραξενεύτηκε και μια μέρα με ρώτησε τι κάνω και πού πηγαίνω. Η περιέργειά του ήταν αναμενόμενη γιατί ο Στέλιος ήταν ανέκαθεν σοβαρός και μετρημένος στις κουβέντες του αλλά η ενέργεια μου αυτή τον παραξένεψε.

Λοιπόν θα τα ξαναπώ, Στέλιο, για να δεις πού θα το οδηγήσω το θέμα. Ήταν φυσικά όλα τα πιο πάνω που με ανάγκαζαν να κάνω υπερωρίες, αλλά προπαντός, επειδή το κράτος μάς χορηγούσε ελάχιστα χρήματα, έπρεπε να κάνουμε συνετή διαχείριση των χρημάτων για να φτάσουν τα χρήματα έστω και για τα στοιχειώδη πράγματα. Και φυσικά λογοδοτούσαμε και αποδεικνύαμε πού ξοδεύαμε και την τελευταία δεκάρα. Φυσικό το θεωρούσα τότε και ακόμα το θεωρώ, γιατί σαν διαχειρίζεσαι δημόσιο χρήμα πρέπει να το προσέχεις και να το τιμάς.

Πού να ξέρω ο έρμος τότε πως τις δεκάρες που εξοικονομούσα για τις μικρές δαπάνες του Σχολείου, για τα έργα που κάναμε από χρήματα του κράτους, του Συλλόγου και γενικά του χωριού, θα βρίσκονταν ΔΙΕΘΦΑΡΜΕΝΟΙ, ΒΡΩΜΙΑΡΗΔΕΣ ΠΟΛΙΤΙΚΟΙ για να τις ληστέψουν, να αδειάσουν όλα τα αποθέματα του κράτους, να τρώνε από τις μίζες των δημόσιων έργων και να καταστρέψουν αυτά που με τόσους κόπους, θυσίες, οικονομία και φτώχεια πραγματοποιήσαμε.

Πού να φανταστείς κι εσύ, αγαπητέ Στέλιο, τότε που με ρωτούσες, πως εσείς οι ναυτικοί που πληρώνατε τεράστια ποσά για τις συντάξεις σας, θα ερχόταν μια στιγμή που όλοι αυτοί θα βουτούσαν κυριολεκτικά μέσα στο ταμείο σας που εκτός από τα χρήματα υπήρχε ιδρώτας, αίμα, μοναξιά, όνειρα αλλά και θάνατος.

Σταματώ εδώ, γιατί η πίεσή μου πήγε στα ύψη. Όμως έχω, Στέλιο, καθαρή τη συνείδησή μου πως έκανα το σωστό. Κάτι είναι κι αυτό...

ΛΟΓΟ...
ΤΕΧΝΗΜΑΤΑ

Γράφει η
Φρόσω Παππά

Πρωτομαγιά

Κατέβαζε με φόρα ο χείμαρρος τα νερά των βουνών που λιώνοντας θαρρείς χαμήλωναν κι εμείς πέφταμε με την ίδια ορμή στον καταρράχτη που σχημάτιζαν οι βράχοι, κάνοντας τούμπες στην παγωμένη κι ανταριασμένη λίμνη κάτω χαμηλά. Μου φαίνονταν μεγάλη η απόσταση κι είχα φόβο κάθε φορά που 'ρχόταν η σειρά μου, μα δεν ήθελα να καταλάβουν οι άλλοι τίποτα, γι' αυτό το 'κρυβα πίσω απ' την κραυγή μου την ώρα που σχεδόν με παράσερνε το νερό μαζί του. Έφτανα θαρρείς στον πάτο κι έδινα μια δυνατή ν ανέβω και πάλι στον αφρό που έφκiane το νερό που κόχλαζε παγωμένο.

Κρυφά το σκάγαμε απ' τις μάνες που χαν 'τοιμάσει το φαί, το 'χαν στρώσει στο καρό τραπεζομάντηλο πάνω στην καινούρια κουρελού και περίμεναν να τελειώσουμε το παιχνίδι μας, να μαζευτούμε ένα γύρω να μεσημεριάσουμε. Τα κορίτσια έφκιαναν στεφάνια με μαργαρίτες, παπαρούνες και κλαδιά απ' τις λυγαριές που μοσχοβολούσαν και πέρα τ' ανθισμένα περιβόλια με τις κερασιές που απαγορεύονταν να ζυγώσουμε. Για στεφάνι, όχι, ποτές δεν κόψαμε κερασιά, μα μας άρεσε, καθώς ο αέρας παράσερνε τα πέταλα των λουλουδιών της να τα σταματούν τα μαλλιά μας. Αρραβωνίζεται ο δούλος του Θεού, ήλεγαν τα παπαδάκια της εκκλησιάς κάθε που ένα κεφάλι γιόμιζε άνθια. Όλοι είχαμε ακούσει το ίδιο, κοίτα μη πας στο ποτάμι και πνιγείς, να μη γυρίσεις πίσω. Στο μα... που ξεκινούσαμε να πούμε σηκωνόταν η παντόφλα πάνω απ' το κεφάλι κι έτσι κάναμε μεταβολή σκάβοντας το χώμα

με το ποδάρι μας καθώς απομακρυνόμασταν απ' τον κίνδυνο. Ήξεραν πως θα κάνουμε το δικό μας και ξέραμε πως ο εξάψαλμος ήταν σίγουρος.

Περίμενα στην όχθη να στεγνώσω και να βάλω τα ρούχα μου, όταν άκουσα να με φωνάζει η μάνα μου. Στο «πού είσαι βρε διάολε, δε χόρτασες, δεν απόστασες» είχα βάλει το βρακί και το παντελόνι και στο «θα σε τσακίσω έτσι και πήγες στο ποτάμι κι αρρωστήσεις» η μάλλινη φανέλα μπήκε κατάσαρκα κι από πάνω το κοντομάνικο ριγέ μπλουζάκι που της έκανα το χατίρι και το φόρεσα. Με τα μαλλιά μούσκεμα έφτασα στη μεριά μας κάτω απ' τον έλατο που διάλεξε κάποτε ο πατέρας μου που τώρα είναι στην ξενιτιά κι αντίκρισα το ρημαγμένο λιβάδι που πριν ανθούσε ήσυχο κι ανέμελο, μα ύστερα πλάκωσε η αδερφή μου με τις φιλενάδες της. Μ' άρπαξε, έβγαλε μια πετσέτα απ' την τσάντα της κι άρχισε να με τρίβει στο κεφάλι τόσο που πονούσα αλλά δεν έβγαλα μιλιά, αφού με στόλιζε όλη την ώρα που με σκούπιζε. Ο πάππος μου τόλμησε να πει «άστο ήσυχο το παιδί», μα τον σκούνηξε η βάβω μου που κείνη την ώρα έλυνε τον κόμπο του πιάτου με τα κεφτεδάκια. Όλο το χωριό στο λιβάδι βαλμένο σε μαχαλάδες, λες κι ήταν γεωγράφοι κι έφκianαν το χάρτη με κλίμακα που μας έμαθε ο δάσκαλος. Ως κι ο μυλωνάς έκασε με τη φαμίλια του στο έμπα του ξέφωτου, ως ήταν και στο έμπα του χωριού ο μύλος του. Κι ο παπα-Φώτης στην άλλη άκρη εκεί που θα να 'ταν η εκκλησιά του. Ο πάππος μου αρχινούσε την ιστορία της Σαλονίκης, που σα μάστορας δούλευε λέει στα εβραϊκά αρχοντικά, μα κείνη τη μέρα δεν πήγαν στο μεροκάματο παρά στη διαδήλωση μαζί μ' όλους τους εργάτες της πόλης. Κι ήρθε λέει ο στρατός κι η αστυνομία και τους χτύπησαν και ρωτούσα εγώ, ήταν ξένοι, εχτροί κι ήλεγε ο πάππος μου «όχι ήταν δικοί μας εχτροί». Και πεταγόταν απ' τον απάνω μαχαλά ο Ναμή κι έλεγε στον πάππο μου να σταματήσει τα κομμουνιστικά που λέει κι ας κάθουνταν ήσυχοι να μη γένει τίποτις με το στρατό κι όλα τούτα να τα κόβει σε κάθε λέξη βάνοντας το Ναμή ανάμεσα και ν' αρχινά ο καυγάς και να φουντώνει κι η μάνα μου, να τραβά τον πάππο μου καταγής να ηρεμήσει, που κόκκινος απ' το θυμό του είχε κινήσει για την παρέα του απάνω μαχαλά κι ο Λίας να σηκώνεται στη μέση φωνάζοντας «ειρήνη υμίν» με τη δεμένη Αστραπή να χλιμιντρά κι εγώ να σκέφτομαι πως

φτηνά τη γλίτωση και σήμερα μιας και η μέρα τελειώνει με τη σκέψη της στον πάππο μου κι όχι σε μένα.

Ο ήλιος έτοιμος ήταν να πέσει πίσω απ' το βουνό σαν κινήσαμε για το σπίτι. Βοήθησα στο μάζεμα περισσότερο από ποτέ με το βλέμμα της μάνας μου καρφωμένο απάνω μου κι έπιασα το χέρι του πάππου μου στο μονοπάτι που τελευταίος ακλουθούσε. Όταν ο ήλιος βουτούσε στον καταρράχτη να πλυθεί προτού κοιμηθεί στο χρυσό του κρεβάτι, μπαίναμε πια στην αυλή κι έπεφτε η αμπάρα. Με τη μάνα μου να με λέει «μη θαρρείς πως το ξέχασα, αύριο θα τα πούμε» χωνόμουν στο κάτω δωμάτιο. Ο πάππος κρεμούσε το στεφάνι στη θύρα και μνημόνευε τα ονόματα των σκοτωμένων εκείνης της πρωτομαγιάς. Οι μαργαρίτες ήδη είχαν κρεμάσει τα κεφάλια τους και οι λυγαριές έχαναν σιγά σιγά τη μυρωδιά τους. Όσο να καεί κάμοντας τη σπονδή του στον ουρανό, δεν ξέρω αν θα ξεχώριζε κανένας με τι λουλούδια φτιάχτηκε. Πάντα θυμάμαι εκείνη τη μία παπαρούνα που 'χε γύρει ακουμπώντας την τελευταία της ανάσα στον σιδερένιο κρίκο της πόρτας σαν σε θηλιά κοκκινίζοντας τα λευκά κουρτινάκια της βάβως μου που κρέμουνταν στο τζάμι. «Και του χρόνου» ήλεγε κι έμπαινε αφήνοντας τη νύχτα που ερχόταν όξω απ' το σπίτι.

* Η Φρόσω Παππά, με καταγωγή από τα μακρινά Γρεβενά, είναι φίλη του Πολιτιστικού Συλλόγου Λαγκάδας.

Στον Γιάννη Παππά από τον Μανώλη Κάλλα

Εις μνήμη του συμμαθητή και γείτονα των παιδικών μου χρόνων, Γιάννη Παππά (Φαγά), που τον έχω αναφέρει σε κείμενά μου και που έφυγε πρόσφατα:

Γιάννη είμαι σίγουρος ότι και την ύστατη σου ώρα είτε θα είπες στο Χάροντα μια αστεία σου ατάκα είτε θα του έκανες καμιά από τις κλασικές σου μιμήσεις ή θα του έδωσες ένα σου χαμόγελο. Δεν τα κατάφερες όμως να τον ξεγελάσεις και σε πήρε. Είμαι σίγουρος ότι εκεί στον παράδεισο των γελαστών που πήγες, με τα αστεία σου, με τις μιμήσεις σου, με την καλή σου διάθεση θα τους κάνεις όλους να γελούν.

Συλλογικός μπαξές

Καλοκαιρινές κηπο... συμβουλές

Ο καιρός πέρασε, η άνοιξη σιγά-σιγά δίνει την σκυτάλη στο καλοκαίρι, όπου οι συνθήκες για τα φυτά μας αλλάζουν και μαζί με αυτές αλλάζουν οι ανάγκες και η φροντίδα τους. Η θερμοκρασία και η ηλιοφάνεια αυξάνονται, παράγοντες που επηρεάζουν την ανάπτυξη των φυτών αλλά και των απαιτήσεων τους σε νερό, θρεπτικά στοιχεία και καλλιεργητικές τεχνικές.

Κατά την περίοδο του καλοκαιριού ο κήπος βρίσκεται σε ολοένα και μεγαλύτερη ανάπτυξη. Στον λαχανόκηπο είμαστε έτοιμοι για την συγκομιδή, τα οπωροφόρα δέντρα ωριμάζουν τους καρπούς τους και τα καλλωπιστικά φυτά συνεχίζουν την ανάπτυξη τους. Η προσοχή μας λοιπόν θα πρέπει να στραφεί στην σωστή συντήρηση των φυτών, την συγκομιδή των καρπών από τα δέντρα και τον λαχανόκηπο, η επαρκής αλλά όχι υπερβολική άρδυσή τους και η προστασία τους από τις υψηλές θερμοκρασίες ή την άμεση έκθεση τους στον ήλιο, όπου αυτό είναι εφικτό.

Ας δούμε λοιπόν τι εργασίες έχουμε να κάνουμε τους καλοκαιρινούς μήνες στα φυτά μας.

Λαχανόκηπος

Τα λαχανικά μας χρειάζονται συχνότερα ποτίσματα. Το πότισμα θα πρέπει να γίνεται με ένα συγκεκριμένο χρονοδιάγραμμα, συγκεκριμένες μέρες και ώρες. Ιδανικά το πότισμα γίνεται νωρίς το πρωί ή αργά το απόγευμα, προσέχουμε να μη βρέχουμε τα φύλλα και τον κορμό τους. Κάποια φυτά θα χρειαστούν στήριξη, για καλύτερο αερισμό, προστασία και πιο εύκολη συγκομιδή των καρπών. Μπορούμε να κάνουμε κάποιες λιπάνσεις, οι οποίες θα βοηθήσουν στην σωστή ανάπτυξη των καρπών, όπως με κάλιο ή να αντιμετωπίσουμε κάποιες τροφοπενίες, δηλαδή ελλείψεις σε θρεπτικά στοιχεία. Σκαλίζουμε επιφανειακά το έδαφος για τον αερισμό του και την καταστροφή των ζιζανίων, πρακτική που βοηθάει στην καλή κατάσταση των φυτών. Παρακολουθούμε για προσβολές από έντομα ή ασθένειες, ώστε να ενεργήσουμε έγκαιρα πριν καταστραφεί η σοδειά μας. Επίσης, αν κρίνουμε ότι ο λαχανόκηπός μας είναι υπερβολικά εκτιθέμενος στον ήλιο ή οι θερμοκρασίες είναι υψηλές για αρκετές μέρες, μπορούμε να χρησιμοποιήσουμε δίκτυ σκίασης. Και βέβαια δεν ξεχνάμε την ανταμοιβή των κόπων μας, τη συλλογή των λαχανικών.

Δέντρα και θάμνοι

Όλα τα φυτά δε χρειάζονται την ίδια φροντίδα, επίσης το μικροκλίμα της κάθε περιοχής παίζει σημαντικό ρόλο, γι' αυτό θα πρέπει να παρατηρούμε τα δέντρα και τους θάμνους μας όλο το χρόνο, ώστε να μάθουμε να εντοπίζουμε πιθανές αλλαγές που μπορεί να εμφανιστούν και να τις αντιμετωπίσουμε.

Κατά την διάρκεια του καλοκαιριού ανάλογα με το φυτικό είδος, την ηλικία του αλλά και πως έχουμε μάθει το φυτό μας στο νερό, ποτίζουμε δυο φορές την εβδομάδα κατά μέσο όρο. Σημαντικό είναι να έχουμε ένα μέτρο και δω στη συχνότητα και στην ποσότητα του ποτίσματος, άνισα ποτίσματα δημιουργούν προβλήματα, όπως πτώση ανθέων και καρπών, μαρασμό, κ.α. Τα εσπεριδοειδή είναι από τα είδη που χρειάζονται τακτικά ποτίσματα με νερό καλής ποιότητας, με αύξηση της ποσότητας του νερού όσο αυξάνεται το μέγεθος των καρπών. Άνισα ποτίσματα μπορούν να οδηγήσουν στο σχίσσιμο των καρπών. Όσο για τις ελιές, αν έχουμε την δυνατότητα να τις ποτίσουμε, το κάνουμε την εποχή της ανθοφορίας και στην καρπόδεση.

Προστατεύουμε τα εσπεριδοειδή από το έντομο μύγα Μεσογείου και τις ελιές από τον Δάκο, με την ανάρτηση ειδικών παγίδων σύλληψης των εντόμων.

Το κλάδεμα περιορίζεται μόνο στην αφαίρεση ξερών κλαδιών και απανθισμένων ανθέων και στους καλλωπιστικούς θάμνους κόβουμε μόνο κλαδιά που μπορεί να αλλάζουν τη μορφή και το σχήμα τους.

Οι λιπάνσεις περιορίζονται στο ελάχιστο και μόνο όταν είναι απαραίτητες για την αντιμετώπιση ελλείψεων σε ιχνοστοιχεία, π.χ σίδηρο στις γαρδένιες.

Στα οπωροφόρα δέντρα μαζεύουμε τους ώριμους καρπούς και απομακρύνουμε τους προσβεβλημένους.

Καλλωπιστικές πόες και βολβοί

Κορφολογούμε και αφαιρούμε τα ξερά τμήματα των φυτών, όπως και τα άνθη. Πολλαπλασιάζουμε με μοσχεύματα γεράνια και βαμβακούλες. Τον Ιούλιο και τον Αύγουστο μαζεύουμε τους σπόρους από τα σκυλάκια και τις βιόλες και τους αποθηκεύουμε για την επόμενη χρονιά. Φυτεύουμε όμως νέα φυτά εποχιακά για να διατηρήσουμε το χρώμα στον κήπο μας. Οι ανοιξιάτικοι βολβοί έχουν ολοκληρώσει την ανθοφορία τους, αφαιρούμε τα ανθικά στελέχη όμως δεν τους βγάζουμε ακόμη, τους αφήνουμε στο χώμα μέχρι και τον Αύγουστο. Δεν ξεχνάμε να προστατεύουμε τα ευαίσθητα φυτά από τον ήλιο και να τα ποτίζουμε σχεδόν καθημερινά.

Ειρήνη Αργυρούδη

άστραψαν και βρόντηξαν

Τπιστά στο έθιμο τα Λαγκαδουσάκια έβγαλαν το άχτι τους το Πάσχα από την παραλία μέχρι τον Άγιο Γιάννη κι έκαναν τις νύχτες μέρες. Μπόλικά τα πυρομαχικά, στα ύψη η αδρεναλίνη, ασταμάτητα τα μπαμ μπουμ από τη Μεγάλη Παρασκευή ως και την Ανάσταση. Από μπομπάκια, μαύρες, κόκκινες, βαρελάκια, ρουκέτες, οι κρότοι και οι λάμπες είχαν πολλές διακυμάνσεις. Άλλοι από μας τους μακρινούς θεατές το χάρηκαν, άλλοι όχι, περί ορέξεως κολοκυθόπιτα, αλλά όπως και να έχει, το έθιμο είναι έθιμο και τα παιδιά είναι παιδιά, μόνο να προσέχουν.

Ο λαγκαδούσικος ουρανός το Πάσχα

ΨΥΧΑΓΩΓΙΑ *αλά λαγκαδούινκα*

Τεστ παρατηρητικότητας

Λαγκαδούσικες οικο...σημάνσεις

Δε ρωτάμε τίνος είναι, μας αρκούν οι γειτονιές. Οι απαντήσεις στο επόμενο φύλλο.

ΑΝΕΜΟ... μαγειρέματα

Αλμυρά κουλουράκια

από τη Βασιλεία Φραγκάκη

Υλικά

1 ποτήρι ρετσίνα

1 ποτήρι ηλιέλαιο

1 φαρινάπ

1 κουταλάκι ζάχαρη

1 κουταλάκι αλάτι

Εκτέλεση

Ανακατεύουμε όλα τα υλικά σε μια λεκάνη και τα αφήνουμε λίγο να ξεκουραστούν. Μετά πλάθουμε τα κουλουράκια και τα ψήνουμε στους 170° για 15-20 λεπτά μέχρι να πάρουν χρώμα. Αν θέλουμε βάζουμε από πάνω σουσάμι, μαυροκούκι ή τριμμένη γραβιέρα.